UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA RUKOPISI SE NE VRAĆAJU PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 20 D. CETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Koncentracija

Čini se, kao da nam opet sunce sile. Kao da je nastalo neko zatišje i primirje, kao da nam daju, da se odmorimo od teških udaraca, koji su naš narod bili kroz 10 godina bez prestanka. Bila je to jedna besprimjerna katastrofa, — u vezi sa svjetskim ratom, a ipak sama gotovo tolika, kao katastrofa svjetskog rata. Čudo je, da je od nas još nešto ostalo i da je tako ostalo. Iz golemih i nepreglednih ruševina i garišta nastaje tu i tamo novi život. Dolje na jugo-istoku počinje da se ispunjava tisućljetni san: vide se konture izgradnje židovske narodne domaje.

Prošlo je nekoliko mjeseci bez velikih trzavica i potresa. Ima nekoliko pojava, koje bi mogle značiti konsolidaciju. Nedavno je vijećao Akcijoni Odbor cijonističke organizacije u Londonu, koji je stvorio nekoliko odsudnih zaključaka. Odluka nije bila laka, javljaju se bojazni, kojim će posljedicama uroditi ti zaključci. Ipak je to promjena na bolje: prestala je neizvjesnost, znademo što hoćemo, imademo jasan cilj pred očima. Svjetska konferencija za pripomoć u Karlovim Varyma znači takodjer udruživanje naših rasparčanih sila i pokušaja, da sav rad krene konstruktivnim pravcem. Interparlamentarna Unija u Ženevi primila je jednoglasno rezoluciju u korist židovske narodne domaje u Palestini. Keren Kajemet kupio je nakon dugog vremena opet velik komad zemlje — 40.000 dunuma u Emeku i time zaokružio svoj posjed na 150.000 dunuma. U Palestini nestalo je besposlice, izgledi žetve su povoljni, gradi se, radi i napreduje. Sve su to vedre pojave, koje bi trebale da unesu vedrine u naš galutski život. Pa ipak raspoloženje nije nimalo vedro, nego smo nekuda zabrinuti i potišteni i kao da nas pritište neka mora. Sto to znači?

Dobar je taj strah. On nas barem sili na oprez i na razmišljanje. Ogledavamo se i ispitujemo, gdje smo i koliko još imamo do cilja. Ako sve dobro odmjerimo, spoznajemo, da je udaljenost nešto posve relativna. Cilj je na vidiku, regbi, na dohvatu ruke, koju tek treba da ispružimo. Sve zavisi o tempu, kojim ćemo koracati. Ako čvrsto zakoračimo, možemo put prevaliti za dan, dva, može još naša generacija izgraditi Cijon. Ali ako budemo tromi, ako ne popravimo tempo, onda nitko živ ne može izračunati, kad ćemo doći na metu. A tko zna, hoćemo li onda uopće ikada stići u Cijon...

Tempo koračanja naša je glavna briga. Kako da se tempo popravi i ubrza? To je pitanje u središtu diskusije. O odgovoru zavisi brža ili sporija, bolja ili lošija izgradnja židovskoga Erec Jisraela. Vrijedno je i važno, da se naši najbolji umovi tim pitanjem pozabave. To nije doktrinarno pitanje i nije teorija, nego skroz na skroz praktična stvar. Za gradnju treba zemljišta i drugog materijala, treba osnove i treba ljudi. Svega toga ima u nas. Pa ipak ne ide, kako bi trebalo da ide. Jer nemamo dosta zemljišta, ni dosta materijala, ni dosta ljudi. A zašto ih nemamo? Jer nemamo dosta novaca. To je centralno pitanje: kako doći do novaca, do dovoljne svote i dosta brzo?

To je stvar tehnike sabiranja sredstava, to je pitanje organiziranja svakodnevnog »sitnog« rada. Prezreni svakodnevni sitni rad treba da donese Keren Hajesodu unutar jedne godine 500.000 funti. To će biti upravo dosta, da se uzdrže dosadanje pozicije. I treba da donese Keren Kajemetu 250.000 funti. To će biti upravo dosta, da se plate dugovi za kupljena zemljišta. Ako sakupimo kroz godinu dana sitnu« svotu od 750.000 funti, onda još nijesmo stvorili ništa nova, velika, nijesmo se ni za korak približili cilju, tek smo uščuvali ono, što imamo. A ako bismo sakupili 2 puta 750.000 funti, u jednoj godini, onda bismo tek učinili jedan novi, daljnji, ne vrlo veliki, korak prema cilju. Ali na to mi sad i ne smijemo da mislimo. Mi smo u sto briga i bili bi sretni, da sakupimo makar samo 750.000 funti. To je simptomatično za situaciju. Kako smo čedni postali! U tome je najveća opasnost. Neoboriva je istina, iskustvo to dokazuje, da trebamo dvostruku svotu, ako hoéemo, da uščuvamo postojeće pozicije. Trebamo progresivnih prihoda, jer trebamo novih pozicija. Stare pozicije mogu obastati samo onda, ako pored njih nastaju neprestano nove pozi-

Zašto smo čedni? Zašto nemamo smjelosti reći narodu cijelu golu istinu? Zašto nemamo odlučnosti, da tražimo od naroda ono i onoliko, što i koliko u istinu trebamo? Bili smo nestrpljivi, izbacivali smo uvijek nove parole, koje nijesu upaljivale, jer ih nijesmo dobro pripravili i jer nijesmo dali vremena, da se razviju i oprobaju. Keren Hageula, Keren Hajesod, Jewish Agency, Židovski svjetski kongres, - te smo parole za redom izbacili, otupili, profanirali i — odbacili. Sad ćemo pokušati sa proširenom Jewish Agency. Ako ni to ne upali, što onda? Svaka je ta parola bila dobra, sve su išle za istim ciljem, koji se - nije postigao. Jen se novac, u onome opsegu, koji je nama potreban, ne može postići parolama. On se može postići samo svakodnevnim sitnim neumornim sabirnim radom od čovjeka do čovjeka. Tome se hoće jedan savršeni sistem sabiranja, koji će zahvatiti svakog židovskog čovjeka. Za to treba velik krug saradnika, koji će stalno obilaziti židovske kuće i kucati na židovske džepove. Za to nam treba pomoć naših žena i djevojaka, koje imadu dosta vremena. To bi bila dužnost i najljepša zadaća naše omladine.

Na sveme petome sletu naša je omladina spoznala i priznala tu svoju dužnost. No bojim se, da su i ti zaključci stvoreni samo iz principa, radi ideologije i — da će se samo u malome dijelu izvršiti. Žao mi je omladine, koja još uvijek vrluda i traži neke ideologije. U galuti, danas, ne može biti harmoničnog židovskog života i harmoničkog židovskog čovjeka. Badava ga tu tražimo, tu ga ne ćemo naći, i ne ćemo ga tu moći stvoriti. Treba imati odvažnosti, da se to prizna i da se zaludu ne troše energije oko izgradnje galutske ideologije.

Naša je nesreća, da se ne umijemo koncentrisati, ni stvarno, ni prostorno, ni vremenski. Hoćemo u isto vrijeme i ovo i ono: i židovsku narodnu domaju i onako usput, bujni židovski život, brojne stanice i institucije u galuti. To nadilazi naše snage. Kad bismo se potpuno, ili barem približno potpuno, bacili na jedan cilj i ograničili na jednu zadaću — na židovsku narodnu domaju -, kad bismo se kroz nekoliko godina ili decenija, kad bi se jedna cijela generacija koncentrisala prvenstveno i što isključivije na taj jedan cilj, mislim, da bismo bili dosta jaki, da ga postignemo. Ali ako, usput, još izdajemo 150,000.000 dolara u 10 godina za hitnu pomoć u galuti, ako u tolikim mjestima u galuti gradimo sinagoge, gombaone, ješive, seminare, bolnice, groblja i t. d., onda nam mora nestati daha.

Znam, ne smijemo zanemariti galutu, doklegod tu živi najveći dio našega naroda. I tu su potrebe, kojima treba udovoljiti. Ali mora li sve to biti upravo sad i u tem opsegu? Ne bi li to moglo malo čekati i ne bi li se moglo, ako već mora biti, provesti u čednijem opsegu? Lokalni koloriti, lokalne potrebe, lokalna pomoć i lokalne taštine zauzimlju prevelike dimenzije, dominiraju toliko, te ne daju dovoljno mjesta koncentričnom konstruktivnom radu oko namicanja sredstava za izgradniu Erec Jisraela. Što se postiglo sa ogromnim svotama Jointa i ostalih židovsko-američkih društava? Ma da je učinak tih svota bio za mnogo hiljada židovskih duša vrlo blagotvoran, on ipak nije stvorio ništa trajna i nije doprinio ni mrve za riješenje židovskoga pitanja. Da se polovica te svote investirala u Erec Jisraelu, bila bi dostajala, da nam sagradi našu narodnu domaju. Koliko bi se jednostavnije, jeftinije, brže, lakše i solidnije mogli rješavati svi galutski problemi, kad bi se mogli osleniti na jednu narodnu domaju u Palestini!

Udio jugoslavenskih Židova na riješavanju velikih općenitih židovskih problema može da bude tek vrlo malen. Malo nas je po broju, vrlo smo raštrkani, slabi po kapitalu, a još slabiji na volji, oduševljenju i požrtvovnosti. Ako sebi još naprtimo u svakome mjestu Jugoslavije specijalne lokalne zadatke, ako dalje nastavimo - radi principa, ideologije ili manifestacije — osnivanjem lokalnih društava, saveza i institucija, koje ipak ne mogu, u našemu miljeu, da živu pravim bujnim životom, nego jedva nekako vegetiraju, onda se maleni krug naših javnih radenika i nešto širi krug naših prinosnika moraju brzo umoriti. Onda nas ne smije čuditi, ako nam se kaže: ne možemo toliko davati, prečesto se dolazi. (Ja znam, da su to tek izgovori. Ali treba računati sa činjenicama.) Onda za velike savremene konstruktivne zadatke, za izgradnju Erec Jisraela, ne možemo kod nas naći sredstava. Onda u statistici Keren Hajesoda i Keren Kajemeta stojimo — i apsolutno i relativno — dubeko delje, na kraju tabele. Onda nam osnutak naseobe za naše halucim pravi velikih briga.

Mi bismo mogli doći do neke važnosti i ugleda, mogli bismo zauzeti vidnije mjesto u opće židovskom radu, mogli bismo steći velikih zasluga za našu stvar, ako bismo kod nas kroz neko vrijeme koncentrisali sve naše energije na izgradnju Erec Jisraela. Makar pri tome, prolazno, trpila koja ta naša lokalna, autonomna institucija! Možemo li nasmoći toliko lokalnog samoprijegora, možemo li pritajiti na neko vrijeme naše lokalne taštine? Na nama je, da dademo primjer i dokaz, da se koncentracijom, makar i čednih, sila i sredstava mogu postići razmjerno vrlo ugledni rezultati. To je najpozitivnije i najvrijednije, što bi mogli jugoslavenski Židovi učiniti za izgradnju židovske narodne domaje.

Lav Stern.

Napred u Emeku!

Piše dr. E. M. Zweig, Jerusolim.

Ostvarenje židovske narodne domaje u Erec Jisraelu osjeća židovski narod kao teško breme. Množe se problemi svake vrsti, umutarnji i vanjsko-politički, financijski i gospodarski, da otešćaju ovu zadaću. Još nisu osigurane prve tekovine i već nas nužda dalje tjera, goni nas strah, da ne zakasnimo, da nas razvitak ne pretekne. Često su se u strahu pitali oni, koji su stajali sred užurbanoga rada, da li doista stvar napreduje, a Židovi vani slušaju na svaku nepovoljnu, na svaku sumnjivu vijest iz Erec Jisraela.

Bilo je to u takovom raspoloženju sumnje u sopstvenu snagu, kad je u proljeću 1921. direktorij Keren Kajemeta kupio preko 40.000 dun. zemljišta u Emek Jisraelu: Nuris i Nahalal. Time je učinjen lijep početak ne samo za daljnje kupnje zemljišta, već i za kolonizaciju prema jednom planu, koja se razvila neizmjernom brzinom. Keren Kajemet Lejisrael učinio je početak s kupnjom, asanacijom i pripravom zemljišta, a cijonistička je Egzekutiva, brzo nastavila, sagradivši na tome zemljištu iz sredstava Keren Hajesoda niz naseobina, koje opravdaju najljepše nade.

To su bila djela, koja su učvrstila vjeru židovskoga naroda u samog sebe, djela, na koja se mogla s pravom pozvati cijonistička organizacija pred vrhovnim komesaroni, djela, koja je on u svome izvještaju na mandatarnu vlast istakao i s kojima se Engleska diči pred Ligom Naroda. Ali naša radost nad tim uspjesima nije mogla dugo trajati. Mjereni s potrebama narednog časa, bili su tek kaplja na ugrijanom kamenu. Nestrpljivo čekaju u zemlji hiljade od naših najboljih omladinaca, koji su se ovdje u zemlji učvrstili i izučeni u poljodjeljstvu, cestogradnji i zidarstvu, na naseljenje, na sljubljenje sa zemljom, a mnoge druge tisuće, ispunjeni istim nadama i sa dostatnim sredstvima kucaju na vratima Erec Jisraela i traže ulaz u zemlju. Iz svih dijelova svijeta, i iz Amerike, dopro je glas na odgovorne upravitelje Keren Kajemet Lejisraela, da pravovremeno osiguraju narodu, koji se

vraća, zemljišta, mnogo zemljišta. I karakteristično je za veliku nestrpljivost onih Židova izvan Erec Jisraela, da je nastao zahtjev, da se osigura barem komad palestinskog zemljišta za ovu ili onu grupu iz pojedinih zemalja.

Taj zov, taj neprestani zahtjev nije se prečuo u Jerusolimu. Zrelim promišljanjem pripravio je direktorij K. K. L. sve predradnje i ako se morala tu i tamo provesti mala arondacija ili amelioracija starijega zemljišta, ostao je čvrsti cilj, koji je jednom jasno shvaćen, cilj koncentracijone politike, za koji se toplim riječima izjavio prof. E. Mead, stručnjak, koji je pozvan po cijonističkoj organizaciji, i koji je tako pririsao srcu našega naroda, onaj cilj, koji možemo izraziti jed no m važnom riječju — Emek, više zemljišta u Emeku!

I dok su još stručnjaci ispitivali zemljište, koje je ponudjeno K. K. L. na kupnju, prodrle su u židovsku javnost, prije samih činjenica, i često pretjerane, vijesti, da je u Emeku izvršena velika kupnja zemljišta. Danas već možemo u bitnosti potvrditi ove vijesti. K. K. L. je, kao i prvi put, odlučnim gestom i opet priveo Geulat haarecu oko 40.000 dunuma palestinskog zemljišta. Narodni posjed, koji je loš početkom 1921. nakon 20-godišnjeg opstanka K. K. L. iznosio kojih 20.000 dunuma, povećan je time na 150.000 dunuma. On sačinjava danas od onih 800.000 dunuma zemljišta, koji su u židovskim rukama, velik i ugledan dio. K. K. L. znatno se približio I. C. A. koja posjeduje 300.000 dunuma, a pretekao je Zion Commonwealth za 40.000 dunuma.

Najveća čest novoga zemljišta, oko 30.000 dunuma, niže se na veliki kompleks zemljišta K. K. L. sa 19.000 dunuma južno od Nahalala, tako da je sad u Emeku nastao veliki zapadni blok od 50.000 dunuma.

Kupnjom daljnjih 3000 dunuma stvorio je K. K. L. most izmedju svojih zemljišta Džindžar (4.473 dunuma), koji su ležali izolirani na istoku Nahalala, i Rub-el i Nasra. Ovo zemljište kao i zemljište K. K. L. u Tel-Adasu i Merhaviji (ukupne 22.000 dunuma) zajedno sa zemljištem

"Zakon"

od Abrahama Schlesingera, Buchan a. F.

Svaki puta imade da se pita kakova bi općena posljedica nastala, na osnovu onih rečenih četiri kriterija, kad vaskoliko židovstvo u opće dotični problematični propis ne bi držalo. Kod toga može kriterij shistoričkog nacijenalnog osjećaja da bude već zbog svoje emocijene naravi samo neka općena baza, općeno conditio sine qua non cijelog ovog načina vjernosti zakonu. U pojedinim slučajevima, o kojima ćemo još napose da govorimo, gdje ostali kriteriji ne pomažu, tad ovaj zadnji daje zadnju i konačnu odluku.

Da ovo svoje mišljenje objasnim, navest ću nekoliko primjera. Jedan propis tore prema rabisnkom tumačenju zabranjuje brijanje, t. j. skidanje brade nožem, no dozvoljava uporabu škara, praška za odstranjenje dlake itd. Nereligijozni nacijonalni Židov, koji će se ovoj zabrani suprotstaviti, jer misli da je u vezi s poganskom vjerom starih Kanaanićana, mo-

rat će da razmisli o slijedećem: Što bi se zbilo, kad bi se cjelekupno Židovstvo protivilo provedbi i vršenju ovog zakona? Historički ka tipuitet Židova (2. kriterij) ne bi time došao u opasnost. Ukinemo li posvema ovaj običaj, koji i onako ne zalazi duboko u naš način života, tad time ne ćemo raskinuti nikakove historijske ili kulturne veze. Ovaj običaj nadalje ništa ne doprinaša učvršćenju veze članova zajednice, što sada žive (3. kriterij!). I s odgojnog stanovišta (4. kriterij) ne možemo s tim propisom da se okoristimo, osim ako uzmemo u obzir forfalni momenat, priviknuća na poslušnost spram zakona, no taj momenat dolazi kod svakog zakona, pa stoga sam za sebe ne dostaje kao motivacija. Konačno preostaje još apel na četvrti kriterij »historičkog nacijonalnog osjećaja« (1. kriterij). Mislim, da u tom slučaju ovaj ne odlučuje pozitivno, jer naš slučaj nema historički-nacijonalne važnosti. Prema tome ne dostaju općeni nacijonalni razlozi, da prisile i nereligijoznog Židova, da se zakona

drži i u slučaju, kad mu osporava važnost.

Protuprimjer daju nam propisi o jestvenicima, koji nam predstavljaju jedinstveni kompleks, koji je teško raskinuti. Što slijedi iz ispitivanja njihove obvezatnosti? Naša razmatranja u prošlom odsjeku jasno nam prikazuju, da bi općeno zabačenje ovih propisa za historički kontinuitet židovstva i žid. narodnog života značilo veliku opasnost (2. kriterij), da su propisi o jestvenicima jedna od naj jačih veza izmedju rastresenog židovstva (3. kriterij), nadalje da i odgojni momenat (4. kriterij) u tim propisima imade veliku ulogu. Historički nacijonalni osjećaj (1. kriterij) ovdje dolazi u obzir, pa bi na ukinuće ovih opsežnih propisa, koji duboko zasjecaju u žid. privatni i javni život i koji su židovstvo od vajkada oštro karakterizirali i te kako reagirao. Iz tog slijedi potvrdjenje obvezatnosti propisa o jestvenicima na osnovu naših kriterija i za nereligijoznog nacijonalnog Židova.

Da ćemo kod propisa o suboti doći do

Balfouria i novostečenim Afule (ukupno 30.000 dunuma), koja su vlasništvo »Zion Commonwealth« i »Mešeka«, sačinjavaju centralni blok Emeka, koji je time narasao na 60.000 dunuma.

Konačno proširuje K. K. L. svoj istočni blok, Nuris, koji iznaša 29.455 dunuma, kupnjom od 6000 dunuma na 35.000 dunuma.

Ako priračunamo još Jadjur s 15.000 dunuma (od toga su vlasništvo K. K. L. 3.800 dunuma), koji leži izmedju zapadnoga bloka i lučkoga grada Hajfe, tad je porasao židovski posjed poljoprivrednog zemljišta u Emeku na 160.000 dunuma, od kojih otpadaju na K. K. L. 117.000 dunuma

Otvaraju se nove perspektive, niču nove nade. Izmedju zapadnog i centralnog bloka leži još samo mali kompleks zemljišta, koji priječi ujedinjenje i već mašta stvara zamamnu sliku, da će se, doskora, od Hajie do Tiberijasa kročiti na suvislom židovskom zemljištu... No vratimo se opet trezvenoj sadašnjosti!

Novokupljena zemljišta su po mišljenju svih stručnjaka vrlo podesna za veliku kolonizaciju. Gotovo cijeli kompleks je aluvijalno zemljište, koje ima dovoljno vode i potrebni su tek neznatni izdaci za potpuno saniranje. I prometni je položaj vrlo povoljan. Ovo se zemljište od 30.000 dunuma proteže južno od Nahalala 7 km. s obje strane željezničke pruge Hajfa—Afule.

Ako se doznači 100 dunuma za svaku obitelj moći će se na novome zemljištu naseliti 400 obitelji kao poljoprivredne koloniste i kod sve većeg intenziviranja gospodarstva naći će i dvostruki broj obitelji svoj opstanak. Ako se nadalje uvaži, da se prema iskustvu mogu pored seljaka naseliti još mnogi obrtnici i naseljenici, tad je K. K. L. svojom posljednjom kupnjom stvorio osnov za egzistenciju od hiljadu novih naseljenika u Erec Jisraelu.

I kao što haluc prednjači židovskome narodu u borbi za narodnu domovinu, tako K. K. L. utire putove za cijonističku organizaciju. Slijedivši zov iz redova naroda, K. K. L. znatno je prema naprijed pomako židovsku zastavu u Emeku. U borama te zastave krije se mnogo drago-

cjenoga. Ona znači utočište za prognanu braću u cijelome svijetu, izbavljenje djedovske grude iz sramotne zapuštenosti i kažnjive neplodnosti, rasadište židovske etike i kulture, primjer, koji će podstreknuti arap. susjede, da u miroljubivom natjecanju porade oko boljitka zemlje, i sigurno ne u posljednjem redu spašenje časti židovstva pred narodima svijeta. Tko ima odvažnost, da napusti tu zastavu!

K. K. L. izdao je prije kratkog vremena lozinku, da mu židovski narod mora staviti na raspolaganje sredstava za izbavljenje od daljnjih 100.000 dunuma. G. Usiškin, predsjednik direktoriuma K. K. L. bio je na svome agitacionome putu kroz istočnu i zapadnu Evropu oduševljeni tumač ove parole. K. K. L. učinio je sad prvi odvažni korak da ostvari svoje obećanje prema židovskome narodu: kupio je polovicu od onih 100.000 dunuma, i ako je još nije isplatio. Na židovskome je narodu da on sad izvrši svoju dužnost i da daruje K. K. L. toliko, e bi on mogao savjesno ispuniti teške novčane obveze, koje su skopčane s ovom kupnjom, pa da onda može privesti i daljnjih 50.000 dunuma narodnome posjedu.

Svaki Židov, u kome još živi i najmanji tračak nade i želje za sretniju budućnost našega naroda, u kome još tinja iskra osjećaja za čast židovskoga imena, sigurno se danas veseli sa svim prijateljima K. K. L. nad velikom kupnjom zemljišta u Emeku. Iz ove radosti moraju svi Židovi svijeta crpsti novo oduševljenje i učvrstiti odluku, da izraze svoju zahvalnost K. K. L. za njegovu skrb time, da mu privedu sve većih darova.

Tišrijem započinje nova godina, koja ima da ostvari veliku parolu o izbavljenju od 100.000dunuma zemljišta. Blagdani u mjesecu Tišriju bili su vazda podstrek za najveću propagandu za K. K. L., ali i maksimum sabiranja i darovanja. To je ove godine potrebnije no ikad. K. K. L. ima ove godine, više no prije, pravo, da traži od židovskoga naroda najveću požrtvovnost.

Jer mi smo u Emeku, na putu k narodnoj domovini znatno napredovali.

Gospodarski razvitak Palestine

Izvještaj, što ga je prof. M e a d predložio cijonističkoj Egzekutivi.

Kalifornijski profesor Elwood Mead, koji je danas općenito priznat kao jedan od prvih autoriteta na području gospodarstva, pohodio je prije nekoliko mjeseci na poziv cijonističke Egzekutive Palestinu, da dade svoju stručnu ocijenu o židovskoj kolonizaciji. Već smo nekoliko puta izvijestili o raznim usmenim i pismenim izjavama ovog uvaženog stručnjaka glede našeg gospodarstva u Palestini, pasada donašamo u bitnome i sadržaj izvještaja, što ga je Mead dao cijonističkoj Egzekutivi u Londonu.

Mead u prvom redu ističe, da je imao prilike proučiti fundamente jedne civilizacije, koja tek nastaje, a kojoj se ipak mora pripisati velika važnost. Naglašava, da Palestina u gospodarskom pogledu pokazuje mnogo srodnosti s plodnom južnom Kallifornijom, Primjerice odgovara dolina duž palestinske obale od Gaze do Hajfe u svemu, izuzev možda nivo razvitka, nizini, što se prostire duž obale Južne Kalifornije od San Diega do San Barbare. Ljetne i zimske klimatske prilike gotovo su sasvim iste, pa se i u Palestini i u Kaliforniji mogu da gaje subtropski produkti. Ova sličnost proteže se i na unutrašnjost, pa u Kaliforniji imade mnogo dolina, koje nalikuju dolinama Esdraelona i Jezrela, Svi su ovi krajevi vrlo plodni. Od dolina Jordana i Mrtvog Mora dobit će gospodarstvo velike koristi, jer su ovi krajevi vanredno prikladni za sadjenje pamuka i sladorne trske. Lako mogu da opskrbe i udaljenije gradove voćem i povrćem, pa kako time neograničeno vladaju tržištem, postići će i bolje cijene,

Veća vrijednost tla u Kaliforniji rezultat je mnogogodišnjih investicija u novcu i primjene znanstvenih metoda kod obradbe tla. Gradski, seoski i ratarski razvitak primorja Južne Kalifornije stajao je mnogo stotina milijuna dolara, no ovi ogromni izdaci donijeli su ploda. Tlo, što se prvotno kupovalo po 5 dolara jutro, pretvoreno je u gajeve narandža, pa sada vrijedi i po 5000 dolara po jutru. Isti rezultati mogu se postići j u Palestini.

Nakon toga prikazuje Mead svoje prve

pozitivnog rezultata razumije se samo po sebi, već obzirom na vanrednu važnost, što je imade institucija subote. No stvar je ipak malo drugačija, nego što je bila u prijašnjem slučaju, jer se pojedini propisi za subotu lako mogu da luče. U glavnome možemo da se držimo propisa subotnjih, no iz shvatljivih razloga smijemo se suprotstaviti pojedinim zabranama, kao što su nošenje malenih laganih predmeta, sviranje na glasoviru kao pratnja subotnjem pjevanju i t. d. Imade li za ovakav ili slični kompleks propisa opravdanja na osnovu naših kriterija? Mislim, da u tom slučaju, kraj suda stručnjaka, odlučuje i nacijonalni osjećaj zajedno s nacijonalno židovskim instinktom Židova, koji se općeno drži vjerskih propisa. Dapače čovjek poput Zaharije Fränkela, koji je zastupao konzervativno religijozno stanovište, pozivao se kod prepornih pojedinosti zakona na osjećaj naroda.

U vezi s time, treba da još jedamput istaknemo, da se ne ide za time, da se svaka pojedinost zakona na njenu općenu

narodno-židovsku obvezatnost ispita. Obratno, polazimo s toga stanovišta, da unaprijed priznajemo obvezatnost zakona iz nacijonalno-židovskih razloga, i da je primljeno kao baza našeg omladinskog odgoja. Tek za pojedinosti, kod kojih nastaju vanjske ili unutarnje zapreke, treba omogućiti stvarnu reviziju i neku općenu presudu, kojima treba da ustanovimo regulativu.

V.

Živimo u galutu. I ako obnova Erec Izraela sretno ispadnę, dijaspora ne će tako skoro da postane quantité négligeoblé, ni sama po sebi, ni po svojoj važnosti za Erec Izrael. Naše razmatranje tiče se samo dijaspore; o pitanju zakona raspravljamo kao o galutskom pitanju. Za Erec Izrael, ne za današnji, za onaj budućnosti, pitanje je drugačije. Zajednička historička zemlja s mnoštvom svojih uspomena, zajednički historički jezik, školstvo, zajednički rad i život prouzročit će mnoge tačke, koje su za nacijonalnog Židova u dijaspori važne, ovdje

izgubiti na važnosti. Tako se moguće i neke uredbe »ceremonijalnog zakona« samo iz nacijonalnih razloga ne će morati obdržavati.

Na svaki se način ponajprije moramo brinuti za sadašnjost i blisku budućnost, u kojoj se pitanje zakona u Erec Izraelu ne će znatno razlikovati od onog u galutu. Tko ide za socijalnom i kulturnom renesansom žid. naroda i tko živi u uvjerenju, da će i regenerirani žid, narod samo onda moći nešto osebujnog da stvori, ako ostane vjeran svojoj historijskoj osebujnosti, taj prije svega mora da zauzme pozitivni stav spram zakona religije. Ja vjerujem i nastojao sam, da obrazložim, da je vjernost zakonu jedna od najprešnijih i najfundamentalnijih zahtjeva nacijonalno-židovske sadašnjosti. Od tog zahtjeva ne smije nitko da se povuče, ako mu je njegov židovski nacionalizam više od sakupljanja novca u galuti i gradnje kuće u Erec Izraelu.

dojmove u zemlji i ističe novi život, koji je nastao židovskim radom.

Današnji kompleks tla Palestine iznaša četiri i pol milijuna jutara, a u stara vremena sve su to bila dragocijena i plodna polja, bregovi bili su obrasli šumama, a niz obronke u Judeji prostirali su se u terasama vinogradi, gajevi maslina i vrtovi. Uslijed zapuštenosti, koja je trajala stotine godina i divljaštva onih, koji bi osvojili zemlju, došlo je do toga, da je danas šuma nestalo, terase da su propale, a pred očima nam se pruža tužna slika siromaštva i propadanja.

Radosna je činjenica, da se prije svega počelo pošumljivanjem. Cijonistička kolonija u Dilbu posjeduje školu stabala, gdje se gaje razne vrsti drveta, poglavito australskih, koje, kako izgleda, u Palestini vanredno uspijevaju. Prema onome, što se vidi u židovskim kolonijama, može se reći, da će Australija mnogo doprinijeti pošumljenju Palestine. Zadaća je budućnosti, da se sistematski pošume i nastane bregovi Judeje i područja južno od Beršebe, u kojima nema kiše. Što se gospodarstva tiče, to ponajbolje izglede imadu primorska dolina od Gaze do Hajfe, doline Esdrealona i Jezrela, te oni dijelovi doline Jordana, koji leže južno od jezera Tiberias, ukupno kojih milijun jutara. U svim tim krajevima može se lako dobiti voda, potrebna u svrhe irigacije iz izvora, što se u tim krajevima nalaze.

Korist irigacije (povodnje). Bez umjetne povodnje ne može ni u primorskoj dolini, ni u dolini Esdrealona i Jezrela da bude intenzivnog ratarstva. Da se uzmogne hranom opskrbiti gusto pučanstvo, da se do skrajnih granica mogućnosti iskoriste prednosti, što ih pruža tlo i klima, potrebna je irigacija. Irigacija je nužna, ako želimo, da uspijevaju polja Alfe i vrtovi Citrusa i da im žetva bude trajno dobra.

V o d a u s v r h u i r i g a c i j e. Isprva se voda, potrebna u svrhe povodnje dobivala iz bunara pomoću magaraca ili deva, koji bi je crpili strpljivo polazeći u krugu, a kasnije pomoću uredjaja pumpa, koje su uveli židovi. Iz toga se može zaključiti, da u unutrašnjosti zemlje imade velikih rezervoara vode. Trebalo bi što prije poduzeti korate, da se prikupi informacijoni materijal glede položaja i dubljine ovih podzemnih izvora. To je od vanredne važnosti za kolonizaciju u južnijem suhom dijelu primorske nizine.

Kolonije Jewish Colonisation Association (ICA) imadu najveće mogućnosti irigacija, a nalaze se tik uz Sredozemno more, dok se cijonističke kolonije, u kojima se vrijednost irigacije imade da demonstrira, nalaze u dolinama Esdrealona i Jezrela te u sjevernom dijelu doline Jordana,

Prva od kolonija irigacije je Daganija u dolini Jordana. Pomoću irigacije je uspjelo, da se neplodnu dolinu pretvori u voćnjake, u kojima se gaje narandže, banane i datule, dok se povrće prodaje u Damask. Polja farme daju alfala-travu, koja se rabi za stoku, koja daje mlijeko, a kraj toga su postignute vrlo dobre žetve kvalitativno vanredne sladorne trstike. Ova se sadila u pokusne svrhe, da se ispita, u koliko je dolina prikladna i za ovaj skupocijeni proizvod. Osim ovih tropskih produkata sade se pšenica i ječam, što dokazuje, da u ovom kraju uspijevaju svi proizvodi umjerenog pojasa i mnogi tropskog. Voda, kojoj se imade ovaj obrat zahvaliti, dobiva se iz Jordana. Irigacija je danas još

uslijed sistema pumpa, što je u uporabi, još dosta skupocijena. Kad će se pako hidroelektrička sila provedbom Ruthenbergovog projekta uvesti, znatno će pojetiniti i pogon pumpama ili će se pako potrebne količine vode dobivati putem gravitacije.

Kompleks, što se u Daganiji nalazi pod irigacijom, malen je doduše, no dostaje, da dobijemo sliku o kolosalnim mogućnostima, što nam ih pruža budućnost, o gustoći pučanstva, štoće po onih 30.000 jutara zemlje, što sačinjavaju dio doline Jordana južno od Tiberiasa, moći da poprime.

Kolonizacija u dolini Jordana nije tako brzo napredovala kao u dolinama Esdrealona i Jezreela. Razlog je tome, što je klima ovih dolina povoljnija. Oni imadu hladne popodnevne vjetrove, koji dolaze s morske obale, i, premda vrijeme rasta ne traje tako dugo kao u dolini Jordana, posjeduju ipak druge prednosti, koje su dovele do osnutka kolonija u Nahalalu, Balfouriji i Nurisu (posljednje je kolektivno ime za grupu naseobina — Geva, En Harod, Tel Josef i Bet Alfa), koje su se vrlo brzo razvile. Kolonija Nuris broji preko 500 duša. U tim je kolonijama provedena irigacija jednog dijela zemljišta isušenjem močvara u dolini i iskorišćivanjem vrela. Voda, koja se na taj način dobivala odvedena pomoću postojećih ili novih irigacijonih naprava u one dijelove, gdje je bila potrebna. Pri tome se postupalo po tačnom planu, koji je tako izveden, da je jedan dio farma dobio vodu umjetnom irigacijom. dok su za drugi dio bile dovoljne i naravne cborine.

Od velike bi koristi za razvoj kolonizacije bilo, kad bi se ondje kupio još daljnji kompleks zemljišta, da se time spoje ove kolonije, pa da se dobije i kontrolu nad drugim dijelom doline, u kojemu valja provesti isušivanje. Time bi bila dana mogućnost za koordiniranje plana o povodnjivanju i isušivanju. I sanitarne bi se prilike uslijed toga znatno poboljšale, jer bi se isušivanjem zapriječilo, da vjetar ne tjera mušice s močvarnih predjela u kolonije.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Umro dr. Nahman Syrkin. Pri završetku lista primili smo vijest, da je dne 6. septembra u New-Yorku umro poznati pisac i voda Poale-Cijona, dr. Nahman Syrkin u dobi od 64 godina.

Dr. Syrkin, osnivač Poale-Cijona, roden je u Mohlevu, te je dobio strogi židovski odgoj, a zatim posjetio gimnaziju u Minsku, gdje se priključio Hibat-Cijon pokretu. Kasnije studirao je na sveučilištu u Berlinu, gdje je i postigao doktorat. U prvom njegovom radu »Die Judenfrage und der sozialistische Staat« dokazivao je, da Židovi u galuti ne mogu stvarati trajna djela. Galut i asimilacija negativno djeluju na židovstvo. Samo cijonizam, stvaranje židovske narodne domovine u Erec Jisraelu, može židovstvu pribaviti ugledan položaj u svijetu.

Syrkin se priključio Herzlu i osnovao je 1903. u Londonu prvo poale-cijonstičko društvo. U bezbrojnim brošurama dao je teoretsku osnovu za Poale-cijonistički pokret. Kasnije djelovao je u Rusiji, a 1912. preselio se u Ameriku, gdje je razvio veliku književnu djelatnost. On je bio jedan od najjačih propagatora ideje o židovskom kongresnom pokretu, te je na I. židovsko-amerikanskom kongresu 1918. zastupao zahtjeve cijonizma.

Syrkin poznata je pojava na cijonističkim kongresima, na kojima je često uslijed svoje impulsivne naravi, došao u konflikt s vodstvom organizacije.

Sir Herbert Samuel ostaje u Palestini. Prema službenim vijestima u Jerušalajimu (sklopljen je ugovor izmedju Kolonijalnog Ureda britske vlade i sir Herberta Samuela, kojim ovaj ostaje da ljnih pet godina vrhovni komesar Palestine.

Sir Samuel vratio se 3. septembra sa dopusta i kako se čuje otputovat će u drugoj polovini septembra u London, da tamo pregovara o raznim pitanjima Palestine a u prvome redu glede patestimskog zajma. Ostat će tamo predvidljivo 8 dana.

Nove obveze kontigenata. Gosp. Usiškiin, predsjednik KIKL mastavio je svoje uspješno putovanje po Evropi. Za vrijeme svog boravka u Londonu, govorio je na jednoj skupštini aktivnih cijonista Engleske, pa je polučio, da je za Englesku preuzet kontigent od 20.000 funti. I u Francuskoj je uspjelo g. Usiškinu, da se ondje preuzme kontigent od 300.000 franaka.

Amerika se je obvezala da preuzme impozantnu svotu od 500.000 dolara.

U dva mjeseca 30.000 funti za KKL. Iz statistike primitaka KKL razabiremo, da je u jumu i jumu umlšio 29.437 funti. Mjesečno je to poprečno kojih 15.000 funti, a ovaj se poprečni iznos drži već od veljače! August je započeo lijepo. Iz Amerike je došio 5000 funti, kao čist dobitak dana cvijetova, što je ondje u korist KKL priredjen.

Kontigent Kanade. Prema obavijesti, što je stigla u Jerusolim, zaključila je KKL-komisija za Kanadu, da Kanada preuzme kontigent, koji bi odgovarao zemljištu od 1000 acresa (4000 dunuma). Novčana je vrijednost ovog zemljišta 20.000 funti. U ovoj godini opaža se trajan porast primitaka KKL iz Kanade, koja je do oktobra prošle godine dala 5.300 funti. Novi kontigenat za iduću godinu dokazuje volju, da se ovaj povoljan razvitak energično anapredi.

Trondjem za Palestinu. Medju mnogim onim gradovima, koji su po cijelom svijetu rastreseni, a u njima se nalaze škrabice KKL, nalazi se daleko na sjeveru i Trondjem. Malena židovska općina, koja ondje živi, njedinila se, da potpomaže obnovni rad u Palestini, pa je prije kratko vrijeme otposlala svoj prvi prinos iz plavo-bijelih škrabica u Palestinu.

Keren Hajesod kao suvlasnik Solel Bonea, Ugovorom, koji je nedavno potpisan izmedju palestinske cijonističke Egzekutive i gradjevne zadruge žid. radnika Solel Bone, postaje KH 50 postotnim suvlasnikom ove institucije, koja je u pravom smislu riječi posvećena obnovi Palestine. Prema zaključku cijonističkog kongresa preuzimlje KH od kapitala Solel Bonea priornih akcija u vrijednosti od 8000 funtil. Gradjevna zadruga preuzimlje pako obvezu, da će sa svoje strane prodati isti iznos akcija. PCE imenovala je za svog delegata u direktoriju Solel Bonea gosp. Rosenblitha, bivšeg predsjednika cijonističke organizacije Njemačke. Time je omogućena uža saradnja izmedju obiju korporacija.

»Naš ugovor«, kaže blagajnik PCE u svom izvieštaju za juli, »omogućuje, da će se Solel Bone razviti u prosperirajuću gradjevnu zadrugu. Preduzeo je, da izbjegne svakom gubitku i da osnuje rezervni fond. Uspjeh Solel Bonea ovisi o tome, hoće li se direktoriju staviti na raspolaganje potrebiti kapital. Do kraja jula uplatio je KH 25% glavnice t. j. 2000 funti. Da je uplatio sve, poduzeće bilo bi stavljeno na solidnu bazu, a izbjegli bi se time nepotrebni kamati za zajmove.

Solel Bone preuzimlje time definilitivno mjesto Misrad Laavodot Ciburiot, koji je likvidirao. Ci-jonistički akcijon komitej podijelit će mu osim toga još i zajam od 8000 funti od novca Keren Hajesoda, a ovaj zajam će se otplaćivati u 4 godišnja obroka po 2000 funti.

Keren Hajesod potpomaže kooperativna nastojanja. Što židovski radnici ne mogu da poluče kao pojedinci, polučuju kooperativnim radom. Tako je na inicijativu palestiske cijonističke egzekutive uz pomoć KH u Petah Tikvi osnovana kooperativna grupa od kojih 200 žid. radnika, a zadaća joj je, da sklapa ugovore glede rada s vlasnicima plantaža narandža.

Odonda je prošlo šest mjeseci, i ako je vrijeme prekratko da si o vrijednosti kooperative stvorimo definitivan sud, to ipak izgleda, da je pokušaj uspješan. Zajednici predano je mekoliko radova, a ona je na zadovoljstvo poslodavaca izvršila. Broj radnika povećao se medjutim na 250, a za iduće će sezone sigurno ji dalje porasti. Grupa raspolaže vlastitim živim i mrtvim inventarom, pa je stoga u stanju da farmerima stavlja povoljne uvjete. Sad je nastao problem, kako da se ovim radnicima u Petah Tikvi nadju prikladni stanovi, koji bi ih vezali uz Petah Tikvu. Vode se već

2 I D O Ve STRANA 5.

pregovori o kupnji nekog zemljišta, na kojemu bi radnici mogli da sagrade svoje barake, staje itd. Uspjeh ove grupe potaknuo je i druge radnike, pa se tako osnovala grupa radnika, medju kojima imade i mnogo novopridošlih, da na kooperativnoj bazi preuzmu radove u vinogradima i plantažama Rehobota.

Teška osuda rumuniskih atentatora, koji su, kako I. T. A. javlja iz Cluja, počinili napadaj na tamošnju sinagogu i poslije još pucali u stan jednog svenčilišnog profesora, koji je Židov. Atentatori-studenti osudjenj su na 15 godina tamnice.

Iz Palestine

Palestinski paviljon u Wembleyu privlači kupce. Prema najnovijem izvještaju Commercial Bulletinsal uspjeh je palestinskog paviljona na britskoj državnoj izložbi trajan. Osobito su značajni mnogobrojni upiti engleskih tvrtki, koje bi htjele, da s Palestinom stupe u trgovačke veze. Tako se javlja, da su čokoladni proizvodi i bonboni, što ih je izložila tvrtka Raanan iz Tel Aviva, kod općinstva vrlo obljubljeni.

Palestine Wine and Trading Co. javlja obilnu prodaju svojih proizvoda. Veliki udio u tome imada ukusne boce.

Količina sapuna, što ju je poslao H. Struwe and Co., bila je u roku od tjedan dana rasprodana, no na vrijeme nije se mogla pribaviti nova roba, pa je na tvorničara uslijedo poziv, u kojem ga se upozoruje, kako je važno za dobru prodaju, da se imade dovoljna količina robe na izložbil Prodaja umjetničke lončarske robe povoljna je. Pro Jerusalem Society uredila je posebno tržište, kako da opet oživil ovu staru industriju. Ovo joj je potpunoma i uspjelo.

Dobro uredjena tvornica za uspomene iz Palestine osnovana je nedavno po gosp. Salzmannu iz Jerusolima. Protzvodj ove vrste, što se u zemlji protzvadjaju, često i nadmašuju slične protzvode iz Damaska. U Londonu je za ovim fabrikatilma prava jagma, pa neprestano dolaze telegrafske narudžbe za nove pošiljke. I umjetno-obrini protzvodi škole Becalel u srebrenom filigramu izloženi su u Londonu, a Jemeniti, koji ovu robu rade pred očima publike, jedva mogu da udovolje potražnju.

Živ je interes i za gospodarske proizvode Palestine, tako je medavno južna Afrika naručila cijeli bredski tovar palestinske pšenice.

Becalelovi proizvodi u Wembleyu. Velikal potražnja, koja se je na britskoj državnoj izložbi pokazala za proizvodima Becalelovilh radionica, dovela je do toga, da su se potpuno ispraznila skladišta Becalela u Jerusolimu. Radionice Becalela morale su zatražiti u Palestinske cijonističke egzekutive zajam, da uzmognu upotpunitil svoju zalihu robe u palestinskom paviljonu u Wembleyu. Zajam u visinil od 432 funta podijeljen je iz sredstava KH.

Novi asistent na kemijskom odjelu hebrejske univerze u Jerusolimu. Nastavni zbor kemijskog odjela jerusolimske univerze pojačan je time, što je prvim asistentom imenovan dr. Moše Weizmann. Dr. Weizmann došao je početkom augusta u Jerusolim iz Poljske. Za vrijeme, dok će se dovršiti gradnja kemijskog instituta, što će trajati kojih tri mjeseci, radit će dr. Weizmann s nekoliko naprednijih studenata u biokemijskom laboratoriju. Kemijskim odjelom upravlja provizorno upravitelj biokemijskog odjela dr. Fodor.

Židovsko useljivanje raste. Izvieštaj useljeničkog odjela palest, cijonist. egzekutive ističe porast useljivanja Židova. U julu prekoračen je opet iznos, što ga je KH stavio na raspolaganje za useljeničke svrhe. Izdaci iznašali su 2800 funti.

Blagajnik PCE kaže o tome, da odio ne može da reguliše svoje izdatke, jer se ovi automatski uvećavaju, čim ojača useljivanje.

Medju useljenicima, koji su došli u julu, nalazi se 300 obitelji s 1050 osoba, dalje veliki broj neoženjenih haluca. Iz Poljske došlo je 690 useljenika, iz Rusije 370, iz Adena 81, iz Grčke 72 itd. Značajan je porast useljenika iz Rusije i Soluna. Iz Rusije došao je pače poseban brod »Novorosijsk« s 107 useljenika. To je po prvi puta od 1919., kad je broj »Rusija« dovezao useljenike, da ruski izeljenici dolaze ruskim brodom.

Vijesti iz Hadase. Dne 16. augusta održana je Sjednica direktora Hadase. Vijećalo se o finansijalnom izvještaju i primljena je nova platežna skala za bolnice. Stvoreni su zaključci glede primitka i otpuštanja bolesnika, poboljšanja bolničke hrane i higijene očiju u kolonijama.

Društvo za pobijanje tuberkuloze u Haifi dobilo je od Hadase besplatno prostorije, instrumente, ljekarije i liječnike, te bakteriološkal ispitivanja.

Općinsko vijeće Sihron Jakoba pristalo je, da podmiri sve troškove nastale liječenjem. Hadasa će liječničku pomoć proširiti uz snižene cijene i na Dom siročadi Šifeje, na radnike okolice i grupe Jemenita.

Jemenitske grupe u Rišonu i Mahne Jehudi dobivat će odsele prema ugovoru liječničku pomoć. Hadasa dat će bolničko osoblje, brinut će se za porodjaje i nadzirat će djecu. Jemeniti će pako dati prostorije i maleni prinos za troškove.

U Kfar Uriji bilo je pet slučajeva tifusa. Hadasa zatražila je od zdravstvenog ureda, da provede temeljitu dezinfekciju. Ubrzana je nadalje gradnja stanova, jer kolonisti stanuju u prepunim nezdravim stanovima.

Tri bolničanke svršile su tečaj za njegu očiju kod dra Fenge bauma, te su preuzele rad u školama.

Zubarska pomoć u školama, koju u Haifi vrši Hadasa i udruženje zubara, pokazuje velike uspjehe.

Na motbu rabina Uriela, pročelnika sefardske općine u Jafi, izjavila se Hadasa voljnom, da preuzme u svoju školu za bolničarke i nekoliko djevojaka iz Soluna.

Da se udovolji većoj potražnji za vrijeme ljeta, povećan je broj kreveta u hospitalu u Tel Avivu na 14.

Investicije u pravo vrijeme uvećavaju žetvu. Predujmovi, što su ih kolonisti na račun budžeta iduće godine dobili, omogućuju im, da svoja zemljišta pravovremeno obrade. Gospodarski odio palest, cijon. Egzekutive očekuje zbog toga, da će na godinu žetva biti mnogo bolja. Ovi predujmovi omogućeni su time, što je u mjesecu julu za KH unišlo toliko novaca, da su se mogli pokriti svi izdaci za juli, a osim toga pokriti i deficiti reduciranog ibudžeta od prošlih dvaju mjeseci.

Ako primici KH ne dostaju, da pokriju budžet, nemihovno će iz toga uslijediti slabe žetve. Na nekim mjestima Emeka žetva osrednja, a negdje pače i vrlo dobra. S pravom zbog toga gospodarski odio ljetos nastoji, da pravovremeno nabavi sav potrebni živii i mrtvi inventar.

Najviše se radi na nasadima duhana, gdje je berba, sušenje i vrstanje listova u punom toku. U Ejn Harodu i Tel Josefu zasadjeno je ponajviše duhana, a žetva, koja je postignuta odgovara području, što su ga haluci zasadih .Rad se provadja na zajedničarskoj bazi. Žetva duhana je u Južnoj Judejil vrlo dobra, u Galileji osrednja a u Petah Tikvii slaba, jer su skakavci uništih nasade.

Da se za produkte cijonističkih kolonija osigura dobra prodaja osnovana je konzumna zajednica »Mašbir«, koja će otvoriti posebno odjeljenje za prodaju peradi, povnća, jaja i mlijeka. Odjeli palest. cijonist. Egzekutive zajedno su stavili jednog ekspertu na raspoloženje. Cijonističke kolonije, kvocut i mošavim već su velike količine svojih produkata domijelij na palestinsko tržište.

Program graduja, koje su na osnovu KH budžeta od god. 1924. odredjene, provest će se pod nadzorom gospodarskog odjeljenja. Osim popravaka sagradjeno je 81 staja, 36 baraka, 17 kuća, jedna suša i dva kokošinjca, jedan vodovod za djevojačku koloniju Kfar Urija i nekoliko cisterna.

Povoljni izgledi za palestinsku industriju kamena. Kamena industrija, koju su prije kratikog vremena Židovi započeli, dobila je novi impuls kupnjom novog kamenoloma. Područje, što ga je kupilo KKL, leži 15 časaka od Jerusolima kraj novog predgradja Makor Hajim i obuhvaća 25 dunuma. Kraj Makor Hajima nalazi se još jedan kamenolom, koji se već eksploatiše, pa će odsada Solel Bone, industrijsko društvo palest nskih radnik,a eksploatisati oba kamenoloma.

Kupnja je zaključena uz povoljne uvjete. Ovo nalazište kamena na jugu Jerusolima, gdje još imade mnogo gradilišta, od velikog je značenja. Time je ujedno židovski rad našao novo vrelo dohodaka.

Sadjenje stabala u Palestini. Pod tim naslovom objelodanila je palestinska vlada interesantne podatke o broju stabala, koji su u Palestini zasa-

djeni od god. 1920. do danas. Kraj rada šumskog odjelenja vlade, mnogo je uradila cijonistička organizacija. Vlada je zasadila ukrasnog i šumskog drveća te voćaka oko 1,290.000 komađa, a cijonistička organizacija 675.000 komađa. Veći dio troškova sadnje organizacije podmirio je popularni dar stabala Narodnog Fonda.

Vladin zvještaj dalie kaže, da je izmedju 1920. i 1924. u Palestini zasadjeno oko 3 milijuna drveća. Ovaj broj daje nam približnu sliku, u kolikoj su mjeri popravljene štete, što ih je sumama Palestine nanio rat. Ovaj rad trebalo bi više cijeniti, nego dosada. Prednost sadjenja drveća obznanjena je svima, a i lokalna je štampa mnogo pridonijela, da su se stanovnici sela obratili ovom radu.

Židovski studenti iz Poljske poduzimlju putovanja u Palestinu. Pod vodstvom odvjetnika, liječnika i inženjera prispjela je nedavno u Palestinu grupa jevrejskih studenata i apsolvenata poljskih visokih škola na t. zv. »akademsko putovanje« u Palestinu. Studenata bilo je 76.

Zastupnici useljeničkog odjeljenja palest. egzekutive pozdravili su goste kod iskrcavanja u Jafi. Nakon što su se nekoliko dana zadržali u Tel Avivu, pošli su u Jerusolim, gdie je PCE uz pomoć Makabija organizovala u Bet Hanu svečani doček. Nakon dvodnevnog boravka u Jerusolimu poduzela je grupa putovanje autom po zemlji, da posjeti cijonističke kolonije.

Tri dana počinka u Pajestini. Petak, subota i nedelja, ova tri dana počinka priznati su keo oficijelni blagdani. Prema tome ne mogu se na taj dan protestirati mjenice, kao ni na ostale službeno priznate blagdane Židova, moslema j kršćana.

Uvierenii ismo, kaže jerusolimska tngovačka komora u svojem službenom glasilu, da će, kad ove naredbe udju u naš komercijalni aparat, nestati sviju poteškoća, pod kojima je naša trgovačka zajednica dosada štetovala.

Dalinji detalji o novim kupnjama zemljišta. Glavni ured KKL izdao je članak o novim kupnjama zemlje u opsegu od 40.000 dunuma. Iz tog izviještaja donašamo slijedeće podatke:

Veći dio novog tla u veličinii od 30.000 dunuma nadovezuje se s juga na zemljišta kod Nahalala, tako da sada u zapadnom dijelu srednjeg Emek imademo zatvoreni kompleks žid, zemljišta u opsegw od 50.000 dunuma. Kupnjom od 3000 dunuma stvorio je KKL most izmediju svojih zemljišta kod Djundijara (4480 dun.) i Rub el Nasre. Ova zemljišta u zajednici s onime, koje je već prije kod Tel Adasa i Merhavije (22.000 dun.) kupljeno, te zemljilšta, što pripadaju Zion Commonwealth i Mešeku u Balfouriji li Afuli (30.000 dun.) sačnjavaju sada centralan blok od 60.000 dunuma. Ujedno je KKL kupnjom od 6000 dunuma povećao i svoj istočni blok kod Nurisa na 35.000 dunuma. Pribrojimo li k tome Jadjur, koji leži istočno prema Hallfi, a obuhvaća 15.000 dunuma zemlie, od čega 3800 pripada KKL, to područje židovskoga zemljišta u Emeku iznaša 160.000 dunuma. Od toga 117.000 pripada KKL.

lz Jugoslavije

Sjednica Radnoga Odbora od 6. o. mj. Dr. Stein pozdravlja predsjednika Saveza g. dra D. Alkalaya i predaje mu vodstvo sjednice. Prima se referat g. Lav. Sterna w stvari molbe za izvoz gradjevnog materijala i inventara za farmu. Altmann izvješćuje o stanju akcije za farmu. U zadnja dva mjeseca unišlo je oko 80.000 dnara, dakle svega skupa do sada 700.000 dinara. Za izgradnju farme u Tiri potrebno je namaknuti još 300.000 dinara. Nažalost nekoji sumišljenici ne mogu a nekoji ne će da isplate potpisane i obećane svote s kojima se do sada računalo, kao sigurnima. Predlaže, da se započne akcijom u širim krugovima, naročito medju privatnim činovnicima i trgovačkim namještenicima, jer ovi stojeći izmedju starijih i omladine do danas još nisu ništa pridonffjeli.

Iza toga raspravljalo se o sazivu sjednice Saveznog Odbora, te je zaključeno sazvatj istu za 30. novembar i 1. decembar i to u Brodu na Savi. Ako se ne bi prijavio dovoljam broj članova, održat će se sjednica u Zagrebu.

Povodom 10. obljetnice smrti bivšeg predsjednika svjetske cijonističke organizacije, Davida Wolfsohna, imadu se pozvati mjesne organizacije da prirede spomen-slave. Raspravlja se o cijonističkom radu u većim gradovima, naročito u Sarajevu, pa se zaklijučuje, da u svrhu intenziviranja tamošnjeg cijonističkog rada odu dva člana Radnog Odbora u Sarajevo.

Raspravljalo se o šekelskoj akciji, koja se, a naročito u Zagrebu, mora čim prije završiti.

Sjednica Radnoga Odbora od 10. septembra. Čitalju se stigli dopisi. Cijom. Egzekutilva u Londonu odgovara na predloge, koje je stavio R. O. egzekutilvi o načinu kontrole rada pojedilnih zemaljskih organizacija, s kojima se ona u principu slaže. Čitaju se pravila Centralnog Ureda cijonističkih društava Južne Srbije, pa se mijenjaju neke točke. Konačna redakcija pravila povjerava se trojici člatnova R. O., a imaju se izraditil što prije. Za intenziviranje rada u Zagrebu dr. Singer će nastojati da predobije veći broj sumišljenika i dogovorno s njima organizirati će rad.

Raspravlja se o mjerama, koje bi trebalo poduzeti, da se stane na put šnorovanja, koje je postalo zanatom raznih lijenih i nesposobnih elemenata, te oni pod raznim izlikama i često krivim svjedodžbama izmamljuju od žid. institucija i pojedinaca veće i manje svote novaca. Zaključuje se upraviti odgovarajući dopis na sve općine i sam Savez općina.

Osobna vijest. U subotu i nedelju dne 6. i 7. septembra boravio je u Zagrebu predsjednik Saveza Cijonista g. dr. David Alkalay. Tom prilikom održana je naročita sjednica Radnog Odbora sa svrhom, da se ovaj posavjetuje sa predsjednikom Saveza u neklim važnim pitanijima organizacije i njenog rada.

MJESNIM CIJONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA

Dne 24. Elula (23. septembra) o. g. obnavlja se po deseti put obljetnica smrti

Davida Wolfsohna

bivšeg predsjednika svjetske cijonističke organizacije. Ne treba da Vam tek iznosimo neprolazne zasluge, što ih je Wolfsohn, intimni saradnik Herzla, koji je poslije smrti Teodora Herzla preuzeo njegovu baštinu, stekao za cijonističku organizaciju i koje će ovjekovječiti njegovo ime u istoriji židovskoga naroda.

Odužimo se pomenu njegovu priredbom, prikazavši naročito mladjoj generaciji njegov neumoran rad za cijonistički ideal, kojemu je jednako služio kao običan vojnik kao i kasnije kao vodja.

Radni Odbor.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Za kratko vrijeme slavit će židovstvo Rošhašanu i po starodrevnom običaju čestitati će svaki svojim rodjacima i prijateljima. Sklonimo stoga svakoga Židova, da vršeći tradiciju učini i plemenito djelo, darovavši za Keren Kajemet otkupom od čestitanja.

Uvjereni smo, da će svaki rado upotrijebiti ovu priliku da podupre instituciju, koja vrši važan zadatak, da nabavlja i priprema zemljište za izgradnju Erec Jisraela.

Imena darovatelja bit će objelodanjena u »Židovu« j zato treba iskaz i novac poslati najkasnije do 25. septembra o. g.

Iskoristite cijeli mjesec Tišri, priredite u svim mjestima na Sukot zabave u korist Fonda i predobite svakoga, koji će biti pozvan k Tori, da daruje za K. K. L.

Uprava Keren Kajemet Lejisrael.

UPOZORENJE.

U zadnje se vrijeme dešavalo, da su u Palestinski Ured u Zagrebu lično došli ne-ki mladići iz provincije i inozemstva sa molbom, da ih se pošalje u Palestinu. Isti su bili poslani ovamo po našim sumišljenicima, koji su im pače dali i novaca za put

u Zagreb, uopće ne ispitavši slučaj pobliže. Isti mladići nisu posjedovali nikakove kvalifikacije, potrebne za palestinskog iseljenika, nikakovih sredstava, uopće nisu bili informirani o Palestini, već kako ovdje nisu mogli ili htjeli naći rada, došli su na misao da pokušaju u Palestini. Nisu bili kod našeg Ureda ni prijavljeni, niti smo o njima dobili informacije. Tako je Palestinski Ured bio prisiljen, da iste ljude materijalno potpomogne, da mogu otići opet natrag u svoje mjesto. No sredstva Palestinskog Ureda su tako ograničena, da jedva dostaju za one koje doista treba poslati u Palestinu, pa Ured se u buduće u takvim slučajevima ne će više brinuti za ove ljude i ne će snositi nikakovih troškova.

Upozoravamo stoga sve naše sumišljenike, da ako misle, da je jedan ili drugi čovjek sposoban i pogodan, da ga se pošalje u Palestinu, da ga ne šalju smjesta u Zagreb, već pismeno jave tačne podatke o njemu

Palestinski Ured Saveza Cijonista.

Vlado Pischer. Dne 20. augusta umro je u Beču u 51. godini svoga života g. Vlado Pischer iz Koprivnice. Sprovod obavljen je u Koprivnici uz veliko učešće. Pokojnik, kao dobar Židov, vazda je pokazao svoje simpatije za obnovni rad u Erec Jisraelu, te se naročito uvijek sjetio darom Keren Kajemeta. Kroz dugo godina bio je odbornikom bogoštovne općine i Hevre Kadiše, te je marno radio na napretku ovih institucija. Rabin Deutsch u ganutljivom se govoru oprostio od pokojnika istakavši njegove zasluge za židovske institucije.

Služba božja povodom rodjendana Prestolonasljednika. U subotu, dne 6. o. mj. održana je u zjagrebačkoj sijnagozi povodomi rodjendana Prestolonasljednika svečana služba božja, kojoj su prisustvovalj izaslanici svih oblasti i brojno općinstvo. Nakon »Ma tovu« pjevanu po horu uz solo izrekao je g. dr. Margel srdačnu molitvu za kralj. dom, a zatim je kor pjevao psalam »Hovu Laadoraj«. Služba božja završila je sa »Haleluja«.

Početak obuke u izr. konf. škol. Školska godina 1924.-25. započela je 4. rujna službom božjom u hramu, kojoj su osim školske mladeži i nastavnika pribivali članovi općinskog predstojništva i mnogi roditeliji. Pošto je g. madkantor R e n di otpjevao uz pratnju zbora »Ma tovu«, održao je ravnatelj škole g. dr. Margel mladeži govor o njenim dužnostima prema otadžbini i židovstvu. Pjevanjem »Haleluje« (nadkantor Rendi i zbor) završena je služba božja. Upisano je dosele (jer mnoga djeca još borave na opo avku): u I razr. 28. u II. razred 18. u III. razred 23. u IV. razred 33. Sverga 102.

Subotička židovska omladina priredila je 7. o. mi. jedan meeting za halučku farmu su Ladislav Berger, predsjednik sub. Hakoaha, Moise Schweitger, predsjednik Judeje i Deda Mandliz Novoga Sada, govorili su o važnosti našeg pokreta, o izgradnji Palestine i o našoj halučkoj farmi. Publike je bilo dosta te su predavanja pažljivo saslušana.

IZ SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA KRALJ, SHS.

Iz tajništva,

1. Prošli tjedan objavljeni su putem »Židova« i naročitih dopisa svim udruženjima zaključci S. V. u Novom Sadu, koji se tiču rada za »Dan Halučke Farme « 21. septembra, kojeg dana će omladina završiti akciju za farmu upotrijebivši oblik koji će prema lokolnim prilikama uroditi doličnim plodom, Treba li koje udruženje informacije, neka se smjesta javi R. O.

2. Kako većina udruženja drže u jeseni svoje redovite glavne skupštine, to se ista umoljavaju da R. O. obavijeste o držanju istih, pošalju eventualno prepise izvještaja,

koji će se podnijeti skupštini, a nakon skupštine prepis zapisnika.

3. Umoljavaju se udruženja da potvrde dosadašnju svoju adresu ili jave novu, da ne bi bilo smetnje pri dopisivanju. Očekuju se izvještaji o radu preko ljetnih mjeseci.

Šport i gimnastika

Odlazak Aleksandra Hewesa. U četvrtak naveče ostavio je Zagreb četverogodišnji kapetan I. momčadi Makabija Aleksandar Hewes bivši premješten od svoje tvrtke u Wien.

U Hewesu gubi momčad Makabijal svoju dušu. Gubi i odličnoga, zacijelo prvorazrednoga halwescentera i svoga kapetana. I možda taj gubitak ne bi neupućenom izgledao tako velik. No ovdje, pustivši na stranu igrača — jer taj se može lakše da nadoknadi — gubi momčad onoga čovjeka, koji je kroz pune četiri godine i upućivao i odgajao i — uzal svoju poodmaklu dob — igrao. A u igri bilo vazda onaj isti Hewes. Onaj pravj sportsmann, kojeg možeš na prvi pogled da prepoznaš: poštenje, nesebičnost, požrtvovnost i ljubav za rad, osjećaj pripadnosti jednoj zajednici i to židovskoj zajednici — to su svojstva, koja su resila toga čestitogal Hewesa.

I još će se teže osjećati njegov gubitak baš sada, gdje ga naša — i onako oslabljena — momčad treba. Kad je čekaju i te kako velike borbe, hoće li da zadrži u športskom svijetu omu poziciju, koju sada ima. Pa zato treba shvatiti želje sviju, koji su mu, cijeneći njegove zasluge, priredili bilji oproštajno veče- želje, koje su sve izricale jedno: Neka bi nam se skoro povratio Aci naš!

S.

Makabi (juniori)—Gradjanskį (juniori). Prošlu nedelju odilgrana je ova utakmical sa rezultatom 5:1 za juniore Gradjanskoga. Kombinatorno bili su M. juniori dorasli, not u postavljahju rezultata, koji bi tu njihovu ravnopravnost izricao spriječila ih je fizička nadmoć i veća rutina protivnika. Od Makabija majboliji Schlesinger (poznati lakoatletičar) na backu j mali Weiller na halvu. Kod te utakmice teže je ozledjen na nozi vratar Miro Berl.

Makabi (rezerva) — Tipografija (rezerva) 2:1, Makabijeva dobra rezerva tuče rezervnu prvorazrednu Tipografiju u dosta lijepoj ilgril. Istakao se vratar Makabija Mondscheim obranivši niz udaraca medju inim i jedan 11 m.

Iz »Makabija«. Židovsko gombalačko i športsko društvo Makabi daje na znanje svim svojim članovima, da se redovitim radom u gimnastičkoj sekciji započelo ovoga tjedna. Red vježbi (u dvorani evangeličke škole, Gundulićeva ul.) ostao je za sve kategorije isti samo se u kategoriji muškoga članstva promijenio, tako te će članovi ove godine vježbati u dvije kategorije i to: od 8—9 i od 9—10 ponedeljkom, srijedom i subotom. Sat od 9—10 služit će za vježbu O djela starijih članova (zdravstvenog odjela).

Rad će ove godine u gimnastičkoj sekciji imati karakter sistemskog vježbanja, i teći će panalelno sa time i priprema za proslavu desetgodišnjega opstanka našega društva, kojom će prilikom gimnastička sekcija prirediti svečanu akademiju sa isključivo gimnastičkim programom.

Raspored vježbanja:

Ponedeljak: 7—8 srednjoškolci; 8—9 i 9—10 muško članstvo.

Utorak: 5—6 ženskį pomladak; 6—7 srednioškolke; 7—8 žensko članstvo.

Srijeda: 5-6 muškii pomladak; 7-8 srednjoškolci; 8-9 i 9-10 članovi.

Četvrtalk: kao utorak,

Subota: kao srijeda.

Prednjački zbor

»Židovskog gombalačkog i športskog društva Makabi« u Zagrebu.

Članovima Makabija! Upozoruju se članovi z dra v stvenoga odijela, a i sv,i koji žele da u nij stupe, da je isti opet počeo redovitim radom pod vodstvom društvenoga učitelja gimnastike gosp. prof. Jankovića i gosp. Grafa, vodje Makabija. Satovi su: ponedeljak, srijeda i subota od 9—10 uveče.

Vijesnik Povjereništva Zidovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael)

Izkaz darova broj 14. za vrijeme od 16. VIII. do 10. IX. 1924.

OPĆI DAROVI.

Mitrovica: Mijesto brzojava za vjenčanje Juliusa Pollaika daruje Žid. oml. kolo 10.-, Sigmund Gross 10 .-

Zagreb: Drag. Büchler

Zenica: Samuel Trinkî 100.-, Lizî Kollmann, daruje prigodom uspješno polučenog ispita 25.--, Albert Alkalay daruje u kući Mario Atias 20 .-- , Albert Atias u istoj kući daruje 10.— 215.-

ŠKRABICE.

Ogulin: Milan Licht 103.25, L. Milesner 20.50, I. Unterberger 14.-, Braca Goldner 26.50

Mitrovica: Löwy i Weiss 72.75, Weiss i Löwy 31.75, Sig. Gross 25 .- , Wiegenfeld F. 20.25, Felice Lustig 11.25, Gärtner Fani 11.-, S. Buchwald 9.-, Perl Mor 7.-, Rosenberg A. 6.-, Josip Krass 6.-, N. Klein 5.25, K. Kerekes 5.-, N. Kovač 3.-. J. Fleischmann 2.-

Karlovac: J. Rendeli 76 .- Schlossberg 53 .- . S. Weiss 25 .- , O. Rechnitzer 20 .- , B. Gosti 18.50, F. Heksch 19.-, S. Weinberger 14.-, B. Beck 10 .- , R. Glück 7 .- , Henrnstein 5 .- , J. Frölich 5.—, J. Berger 5.—, Tauber 4.50

Zagreb: Dr. A. Licht 362.-, Uprava Ž. N. F.

Našice: Salzberger 46.25, H. Singer 41.25, Mermelstein 100 .- , Wegner 5 .- , Preiss 11 .- , Bartol Stein 40 .- , Strauss 10 .- , Žiga Eisler 42 .- , Silberberg 25.-, Benedek 9.75, Aron Pollak 10.-340.25

Zenica: Alitarac Rifika 5.-, Atias Mario 25.-, Atias Salamon 20 .- , Abinun Mazalta 10 .- , Drasinover Eduard 27.50, Kraus Artur 163.-, Adolf Kwartler 16.-, Liebling Hermann 25.-, Levil Sandor 14.-, Levi Zadik 5.-, Levi H. Samuel 10.-, Levi Simha 10.-, Montiljo Juda 20.-, Montilja Samuel 4.-, Gdja Mondenach 20.-, Ozmo Elias 10 .-., Pinto Benjamin 12.50, Paps Samuel 10 .-., Oto Pitković 7.25, Josefina Schönwald 40 .-- , Sallom Moric 13.25, Sallom Zadik 10 .-- , Salom Ješua 10.-, Trilnki Samuel 107.-, Trinki S. Rafael 5.-, Trinki J. Rafael 10.-, Trinki Salamon 21.-, Trinki Rifka 15.-, Weiss Oto 63.-, Žid. rac. društvo 19.-, Hram 47.50

Rogatica: Blanka Levi 15 .-- , Luna Levi 25 .-- , Sari Danon 57.50, Rozzi Katan 21.-, J. Marschal 7.50, Salamon Papo 3.75, Simon Levil 10 .- , Mazalta Katan 36.75, Plora Danon 4.-, Moric Katan 3.-, Hram 11.50 195 .-

2347.75

MASLINE.

Našice: Prigodom Berit Mila u kući g. Vilima Kohna, na ime sina Dragutina za Herzlovu šumu daruju: Salzberger 30.-, Gomboš 10.-, Singer 20.-, Mermelstein 30.-, Bertul Stein 20.-, Sulic 20.-, Bernfest 20.-, Benedik 10.-, N. K. 10.-,

Josip Epstein, Daruvar 50.—, Hinko Wollner 20.— 300.-Miško Weiss 10.-, Villim Kohn 50.-

Bielovar: U gaj pok. Slavika Fürsta daruje Ignac Fürst 300.-D 600.—

TORA DAROVI.

Mitrovica: Sigmund Gross 25.-Zenica: Samuel Trinkil 25.-Zagreb: Mano Adler 100 .- , Albert Ozmo 80 .- ,

Dr. R. Pollak 80 .- , David Herzog 100 .-360 .--

Bjelovar: Lav. Kraus 10 .-- , Makso Stern 25 .--

445.---

Iz Vojvodine

DAROVI ZEMLJE.

Mitrovica: Na dan oblietnice dra Teodora Herzla sabrano 475.-

Tuzta: Na Herzlov spomen dan sabrano 775.-Sanski Most: Prigodom Herzlove spomen-

slave sabrano 275 .--459.75 Novi Sad:

Štlp: Društvo »Mikve Israel« sabralo 690.—

Virovitica: Po gdijici Štefi Kraus i Fredi Krausu sabrano: Bozo Fuhrmann 10 .-. Pajtaš 40 .-., Parna pilana 100 .-- H. Streng 10 .-- Feldmann 10 .-., Herrnheiser 10 .-., Bing 10 .-., Dr Singer 20.-, Bauer 10.-, Reich 20.-, N. N. 20.-, Bohm 20 .-- , M. Schwarz 10 .-- , Št. Kraus 15 .-- , Josip Benedik 10 .-., Bauer 10 .-., N. N. 30 .-., Josip Schwartz 30.-, Licetner 10.-, Klein 5.-, städter 5.-, N. N. 25.-, Goldberger A. 10.-, Artur Venetianer 10 .-450.-

Travnik: 25.-

Zavidović: Na vjenčanju Santo Altarac sa Sofijlom sabrano 250 .--

Sisak: Adela Weiss 100.-

100.-Daruvar: Leopold Strauss

Bielovar: Na Herzlov spomen-dan sabrano: »Degel Jehuda« 250.--, »Teodor Herzi« 150.--, po 100 .- : Ing. Filip Rosenzweig, Dr. Bela Milhofer, Aleksander Steiner, dr. Dragutin Ländler, Lavoslav Hirschl, Samuel Laus, po 50 .-: dr. Hinko Gotlieb, Lavoslav Beck, po 30 .-: Ing. Leo Kraus, N. Wolkenfeld, po 25 .- : Ing. Aurel Spiller, Dragutin Grünhut, N. N. Bernhard Kraus, Haim Montîlja,, Bela Bürgner prof. Semnic, prof. Šaj, N. Heves, Jakob Fürst, Aleksander Beck, Adolf Haas, po 10 .-: Jelka Ackermann, Dragutin Wolf, Berthold Tauber, Josip Pollak, N. Goldmann, N. Deutsch, Mirko Weber, Pavao Berger, Ernest Tauber, Joža Rosenberg, Joža Weber 1570.-

Zagreb: Na Herzl-dan sabrali: dr. Mavtro Kandel 550 .- , dr. Hugo Bauer 1400 .- , N. N. 200 .- . Prigodom zaruka Vera Berl-Roman Schmutzer damuju po 200 .- : Žiga Reiss, po 1000 .- M. Schlesinger, po 300.—: Eugen Berl, po 150.— R

Schmutzer, po 100 .-: M. Reiss, L. Heimbach, M. Sirmay, H. Schlesinger, dr. Poltz, Grüwald, Neutrer, Jaques Reiss, dr. A. Licht, dr. H. Kon, F. Büchler, B. Grüwald, S. Schotten, N. N. 50 .-

10119.75

DJEČJI SABIRNI ARCI.

Ogulin: Lea Licht / Oto Bödör sabrali: Braća Zimmermann 100 .- Flora Goldner 10 .- Ernest Goldner 10 .--, Goldmann 10 .--, I. Gerner 10 .--, M. Licht 20 .- , I. Unterberger 5 .- , Hugo i Viktor Miesner 20.-, Žiga Miesner 10.-, Olga Bödör 10 .- , I. Rendeli 10 .- , I. Hripko 10 .- , I. Schwarz 5 .-- , I. Pollak 10 .--

DAROVNA KNJIGA.

Križevci: Prigodom vjenčanja Marta Buchsbaum-Mayro Glük sabrano

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 10782.75 Iz Srbije 690 .--Iz Bosne 2475.--

14407.50

459.75

Od 1. januara do 11. septembra 1924, unislo svega Dinara 272.198.70.

PRIČE ZA ŽIDOVSKU DJECU.

Uprava Keren Kajemet Lejisrael u Zagrebu izdala je ovu knjigu, koja je pored lijepoga sadržaja i vrlo lijepo opremljena. Knjiga se može dobiti kod uprave uz CIJENU OD DIN 25.—. Pošto zaliha nije velika, upozorujemo reflektante, da odmah naruče ovu knjigu, jer se kasnije narudžbe ne će moći uvažiti.

"MACHER"

Agentura za prodaju kuća i zemljišta. Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati najjettinije, najuspjesmje možete najišta, vele-kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, vele-posjede, ako se obratite na opšto sa svog dorbog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku 22 IVE A CHE E 866

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača) Dionička glavnica: Din. 80,000.000.— Brzojavi: Čentrobanka.

Zagreb

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33; noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56; kućna cen.: 2.85, 7.13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnine: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. - Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije - Izravne veze: sa prvorazrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize — Finanncira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize vrijednosne papire — Burzovne naloge obavlja kulantno i točno — Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.

TRAZIM JEDNOG NAUČNIKA

za moju trgovinu mješovite robe. Bernard Klein, Sisak.

Prva brvatska veletrgovina željeza i željezne robe

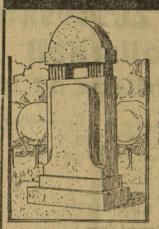
Islacićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279 Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uredjaja, te sve vrste gradjevnih potrebstina. Solidna roha, erza posluga, cijene umjerene.

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugalj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

Kupujemo sve vrsti upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —

Zavod za posudjivanje nepremoćivih ponjeva

Mirko Weiss Maksimirska cesta 46. Klesarska industrija i k parstvo

Veliki izbor nadgrobnih spomenika iz mramora, švedskog i šleskog granita izvadja sve u klesarski i kiparski obri spadajnće posleve kao i izradbu

Mramornih ploća za gradnje i pokućtvo. Osobito umjerene cijene

J. B. SOELLNERS Nactf. A. G. REISSZE U FABRIK NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo veletrgovina i konfekcija papira ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93. INSTALACIONI ZAVOD

MILAN FREIBERGER BAKAČEVA ZAGREB TELEFON ULICA BR. 5 ZAGREB BROJ 6-14

UVADJANJE ELEKTR. POGONA ICENTRA-LA), DYNAMO STROJEVA, ELEKTROMO-TORA, ELEK. RASVJETE, KUĆNIH TELEFO-

NA. PREUZIMA SVE POPRAVKE ISTE STRUKE.

za trgovinu željezom Zagreb Vlaška ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30

Komisijono skladište tt. Gebrüder Böhler & G. A.-6. Wien Berlin

Ocjel za alat i konstrukcije St. Egydy-er Eisen- und Stahlindustriegeselischaft in Wien Turpije Anker Fischer, žice i užeta od žice

Wiener Bank-Verein

Hrvatska podružnica Zagreb

Jurišićeva ul. 22

Brzojavni naslov: BANKVEREIN

Obavlja sve bankovne transakcije

Prva banatska fabrika makarona i testa a. d. Veliki Bečkerek. (Banat)

Telefon 271-272

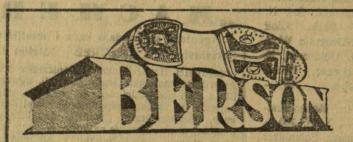
Brzojavi: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjesta iz garantovane čiste banatske krupice (gries) po napuljskom sistemu uz najpovoljnije cijene.

Naročito preporuća košer šel pesah

fabrikate, ko'i se preizvadjeju po nadzorem bećkerečkog nadrabinata Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss

Gumene pete i Gumene potptate

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

Studentica

eksportne akademije iz dobre židovske obitelji traži SOBU i eventualno opskrbu kod bolje porodice, mjesto plate podučavala bi djecu u svim predmetima nižih razreda gimnazije, trgov. škole i trgovačke akademije. Adresa u upravi lista.

AMUK

sve vrsti i u svim brojevima

A. ROMANO

ZAGREB.

Boškovićeva ulica broj 15

Brzojavi: DIANA

Telefon broj 23-66

žutica platno

šifoni

vata (za poplune

Tražite li elegantne cipele

za proffece i figto, izvolite razgledati naše izloge i uvjer t čele se o kakuočii i

SANDOR EBENSPANGER

Skladište cipela